

სახელმწიფო აუდიტის სამსახური

მოხსენება

საქართველოს 2021 წლის
სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების
წლიური ანგარიშის შესახებ

მოკლე მიმოხილვა

შინაარსი

ქვეყნის ძირითადი
ეკონომიკური მაჩვენებლები

4

1 სახელმწიფო ბიუჯეტის
შესრულების ტენდენციები

5

2 მაკროეკონომიკური
პროგნოზირებისა და ფისკალური
რისკების რეალიზების ანალიზი

7

2.1 მაკროეკონომიკური გარემოს
მიმოხილვა

7

2.2 ფისკალური რისკების რეალიზების
ანალიზი

8

2.3 ფისკალური წესების შესრულების
მდგომარეობა

11

3 სახელმწიფო
ბიუჯეტის შემოსავლები

15

4 ბიუჯეტის გადასახდელების
შესრულების ანალიზი

16

4.1. ასიგნებების დაზუსტება და
ათვისება

18

4.2. საინვესტიციო პროექტების
მართვა

19

4.3. პანდემიის საპასუხოდ
გატარებული ღონისძიებები

22

4.4. საჯარო სამართლისა და
არასამეწარმეო (არაკომერციული)
იურიდიული პირები

23

5 სახელმწიფო
ფინანსური აქტივების მართვა

26

5.1. ვალუტა და დეპოზიტები

26

5.2. სესხები

26

5.3 აქციები და სხვა კაპიტალი

29

6 სახელმწიფო
ვალის მართვა

31

6.1. სახელმწიფო საგარეო ვალი

31

6.2. სახელმწიფო საშინაო ვალი

32

6.3. სახელმწიფო ვალის მომსახურებისა
და დაფარვის ხარჯები

33

7 სახელმწიფო ბიუჯეტის
პროგრამული ფორმატი

34

8 სახელმწიფო აუდიტის
სამსახურის მიერ გაცემული
რეკომენდაციების შესრულების
მდგომარეობა

37

ქვეყნის ძირითადი ეკონომიკური მაჩვენებლები

	2018 წ.	2019 წ.	2020 წ.	2021 წ.	
ნომინალური მშპ (მლნ ლარი)	44,599	49,253	49,267	60,232	
მშპ ერთ სულ მოსახლეზე (ლარი)	11,968	13,239	13,234	16,154	
ეკონომიკური ზრდა	4.8%	5.0%	-6.8%	10.4%	
შემოსულობები (მლნ ლარი)	12,693	13,252	18,042	18,378	
გადასახდელები (მლნ ლარი)	12,590	13,470	16,175	19,808	
საგადასახადო შემოსავლები (მლნ ლარი)	9,696	9,666	9,365	11,439	
ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტი მშპ-სთან (GFSM 2001)	0.7%	2.6%	9.0%	6.2%	
ნაერთი ბიუჯეტის დეფიციტი მშპ-სთან (GFSM 2001 მოდიფიცირებული)	2.3%	2.0%	9.3%	6.1%	
სახელმწიფო ვალის მოცულობა (მლნ ლარი)	17,795	20,623	30,835	31,216	
მთავრობის ვალის მოცულობა (მლნ ლარი)	17,349	19,916	29,672	29,812	
ვალის წესის მაჩვენებელი	38.9%	41.2%	61.0%	50.2%	
ინფლაცია – სამომხმარებლო ფასების ინდექსის ზრდა	2.6%	4.9%	5.2%	9.6%	
ექსპორტი (მლნ აშშ დოლარი)	3,380	3,798	3,343	4,242	
იმპორტი (მლნ აშშ დოლარი)	9,326	9,519	8,053	10,105	
საგარეო სავაჭრო სალდო (მლნ აშშ დოლარი)	-5,982	-5,721	-4,709	-5,862	
პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები (მლნ აშშ დოლარი)	1,317	1,336	572	1,153	
ფულადი გზავნილები (მლნ აშშ დოლარი)	1,580	1,733	1,886	2,350	
მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტი მშპ-სთან	6.8%	5.5%	12.4%	9.8%	

1. სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების ტენდენციები

2021 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის თავდაპირველი კანონით შემოსულობები 16.8 მლრდ ლარით, გადასახდელები კი 18.4 მლრდ ლარით განისაზღვრა. კანონში ორჯერ განხორციელებული ცვლილებებით, შემოსულობების გეგმური მაჩვენებელი 18.1 მლრდ ლარამდე, გადასახდელების კი 19.8 მლრდ ლარამდე გაიზარდა. შემოსულობებისა და გადასახდელების ფაქტობრივმა მაჩვენებ-

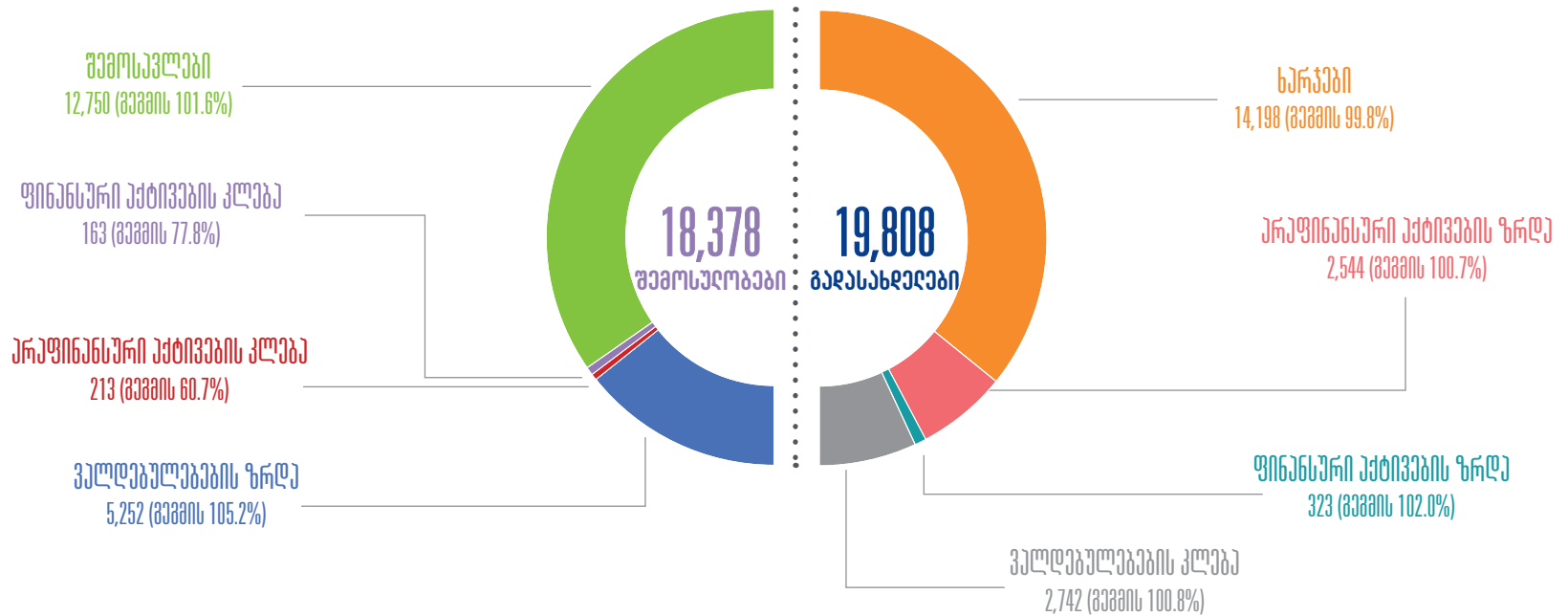
ლებმა, შესაბამისად, 18.4 მლრდ ლარი და 19.8 მლრდ ლარი შეადგინა. შემოსულობებისა და გადასახდელების შესრულების აღნიშნული ტენდენციების გათვალისწინებით წლის განმავლობაში ბიუჯეტის ნაშთის მოცულობა 2.3 მლრდ ლარიდან 882 მლნ ლარამდე შემცირდა.

ცხრილი 1. სახელმწიფო ბიუჯეტის მაჩვენებლების შესრულება – 2021 წ. (მლნ ლარი)

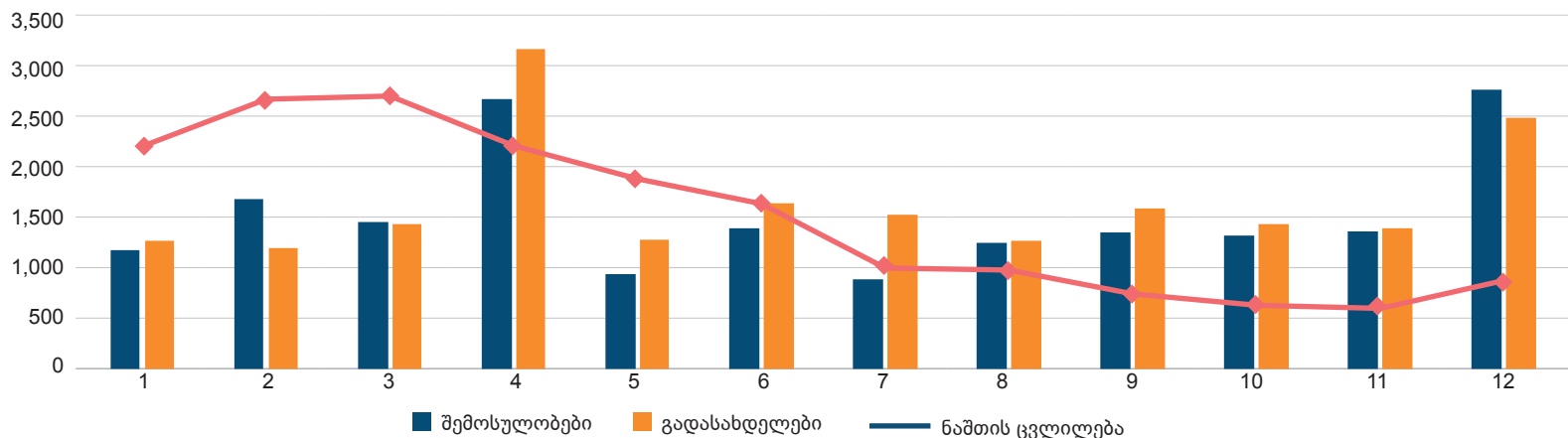
	ბიუჯეტის კანონი - თავდაპირველი	ბიუჯეტის კანონი - I ცვლილება	ბიუჯეტის კანონი - II ცვლილება	ფაქტობრივი შესრულება
შემოსულობები	16,758	17,933	18,099	18,378
გადასახდელები	18,385	19,499	19,796	19,808
ნაშთის ცვლილება	-1,626	-1,566	-1,697	-1,430

დიაგრამა 1. სახელმწიფო ბიუჯეტის მაჩვენებლების შესრულება – 2021 წ. (მლნ ლარი)

დიაგრამა 2. სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობების, გადასახდელებისა და ბიუჯეტის ნაშთის ყოველთვიური დინამიკა - 2021 წ. (მლნ ლარი)

2. მაკროეკონომიკური პროგნოზირებისა და ფისკალური რისკების რეალიზების ანალიზი

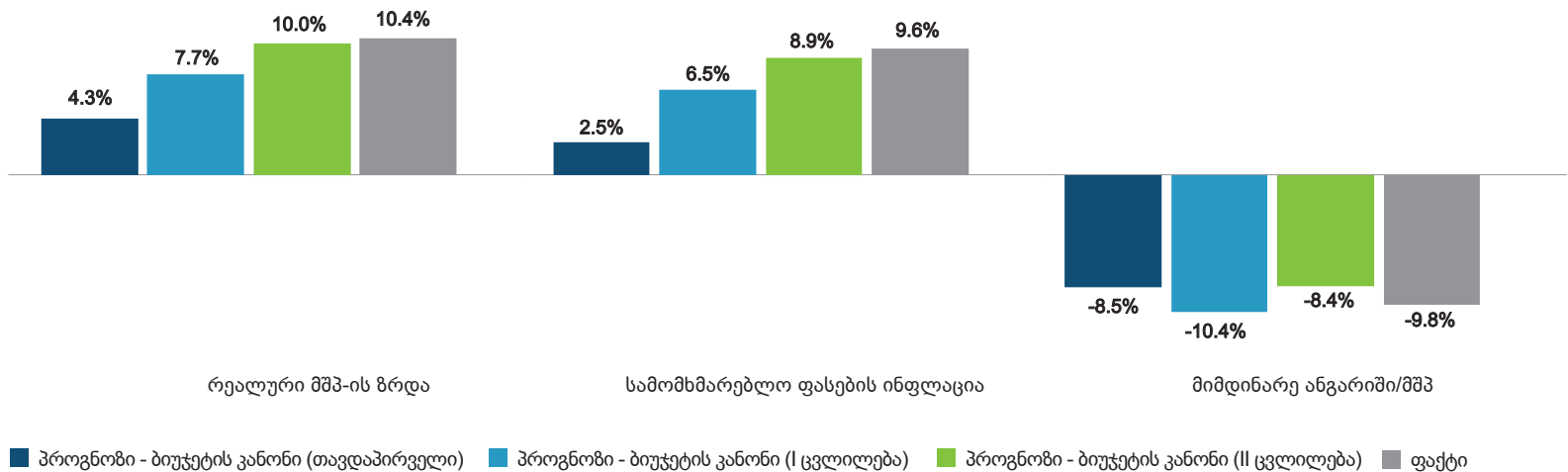
2.1 მაკროეკონომიკური გაჩაფხულება

ქვეყნის საშუალოვადიანი ფისკალური გეგმა და სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ კანონის ძირითადი პარამეტრები ემყარება „ქვეყნის ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტი“ (შემდგომში - BDD) წარმოდგენილ მაკროეკონომიკურ პროგნოზებს. შესაბამისად, საპროგნოზო მაჩვენებლების რეალისტრობა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, როგორც წლიური ბიუჯეტის

დაგეგმვისა და შესრულების, ასევე საშუალოვადიან პერიოდში ფისკალური მდგრადობის უზრუნველსაყოფად.

2021 წელს ეკონომიკურმა ზრდამ 10.4% შეადგინა, რაც 6.1 პროცენტული პუნქტით აჭარბებს სახელმწიფო ბიუჯეტის თავდაპირველი კანონით განსაზღვრულ საპროგნოზო მაჩვენებელს (4.3%) და 0.4 პროცენტული პუნქტით - ბიუჯეტის საბოლოო კანონით განსაზღვრულ პროგნოზს (10.0%). ნომინალური მშპ 2020 წელთან შედარებით 22.3%-ით გაიზარდა და 60.2 მლრდ ლარს გაუტოლდა.

დიაგრამა 3. ძირითადი მაკროეკონომიკური ინდიკატორების საპროგნოზო და ფაქტობრივი მაჩვენებლების შედარებითი ანალიზი 2021 წლისათვის

2.2 მაკროეკონომიკური და ფისკალური რისკების რეალიზაციის ანალიზი

2021 წელს ბიუჯეტის კანონში განხორციელებული ცვლილებებისას არ განახლებულა თავდაპირველ კანონზე თანდართული „ფისკალური რისკების ანალიზის დოკუმენტი“. განახლდა „მაკროეკონომიკური სცენარების ანალიზის დოკუმენტი“, რის შედეგადაც საბიუჯეტო პარამეტრები 7 ნეგატიური რისკის ფონზე

დაიგეგმა. „მაკროეკონომიკური სცენარების ანალიზის დოკუმენტი“ არ მოიცავს რისკებს, რომლებიც დღის წესრიგში იდგა 2020 წელს და თავისი ხასიათიდან გამომდინარე აქტუალური იყო 2021 წლისთვისაც.

ბიუჯეტის შესრულების ანგარიში არ შეიცავს ინფორმაციას ფისკალური რისკების მატერიალიზაციისა და მათ საპასუხოდ განხორციელებული პოლიტიკის პასუხების შესახებ.

დიაგრამა 4. მაკროეკონომიკური სცენარების დოკუმენტის ანალიზი

მაკროეკონომიკური რისკების რეალიზაციის მდგომარეობა			
	რეალიზდა	რეალიზდა ნაწილობრივ	არ რეალიზდა
პანდემიის გამწვავების რისკი	X		
ტურიზმის გლობალური სენტიმენტების გაუარესება			X
გლობალური სავაჭრო ბრუნვის შემცირება			X
რეგიონალური რისკები			X
გაზრდილი გლობალური ვალიდან მომდინარე რისკები			X
გლობალური მომხმარებელთა ქცევა			X
მონეტარული პოლიტიკის გლობალური გამკაცრება		X	

რისკები რომლებიც არ იქნა ასახული ბიუჯეტის კანონში თუმცა აქტუალური იყო 2021 წლისთვისაც			
	რეალიზდა	რეალიზდა ნაწილობრივ	არ რეალიზდა
დოლარიზაციის შემცირება	X		
ინფრასტრუქტურული პროექტების არასაკმარისი აქსელერაცია			X

ბიუჯეტის კანონით სხვადასხვა დაშვებების საფუძველზე შემუშავებულ სცენარებში მოცემული მაკროეკონომიკური პარამეტრების ფაქტობრივ მაჩვენებლებთან შესაბამისობის ანალიზი მიუთითებს,

რომ 2021 წელს ეკონომიკური მოვლენები ძირითადად პოზიტიური სცენარით განვითარდა.

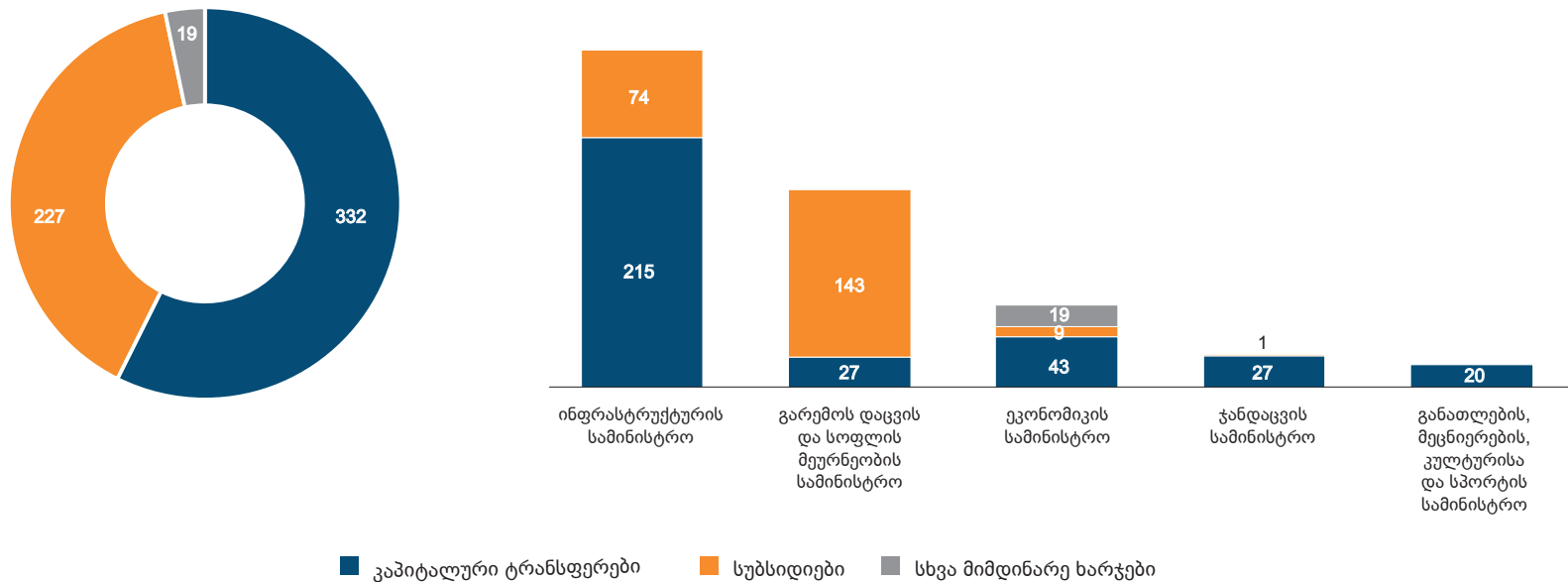
ცხრილი 2. მაკროეკონომიკური პარამეტრების სხვადასხვა სცენარით პროგნოზირებული და ფაქტობრივი მაჩვენებლები - 2021 წ. (მლნ აშშ დოლარი)

ინდიკატორი		საბაზისო	პესიმისტური	ოპტიმისტური	ფაქტი
რეალური მშპ-ის ზრდა	✓	10.0%	9.5%	10.8%	10.4%
ინფლაცია		8.9%	8.8%	✓ 9.4%	13.9%
მიმდინარე ანგარიში/მშპ		-8.4%	✓ -8.7%	-7.6%	-9.8%
მიმდინარე ანგარიში		-1,529	✓ -1,575	-1,402	-1,836
საქონლის ექსპორტი		5,287	5,263	✓ 5,342	5,570
საქონლის იმპორტი		-8,896	-8,819	✓ -9,055	-9,331
მომსახურების ექსპორტი	✓	2,430	2,334	2,663	2,539
მომსახურების იმპორტი		-1,624	-1,613	✓ -1,657	-1,813
ბიუჯეტის დეფიციტი		6.7%	6.7%	✓ 6.4%	6.2%
მთავრობის ვალი/მშპ		51.1%	51.4%	✓ 50.5%	49.5%

ფისკალური რისკების ერთ-ერთ ძირითად წყაროს სახელმწიფო საწარმოები წარმოადგენს, რაც მათ უარყოფით ფინანსურ შედეგებთანაა დაკავშირებული. კერძოდ, 2020 წელს საწარმოთა ჯამურმა ზარალმა 660 მლნ ლარი შეადგინა. საწარმოებიდან მომდინარე ფისკალური რისკების რეალიზების ხარისხზე გარკვეულ ინფორმაციას იძლევა მათი დამოკიდებულება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან მიღებულ დაფინანსებაზე. 2021 წელს ხუთი სამინისტროს კონტროლ ქვეშ მყოფი საწარმოების მიერ მიღებულმა ჯამურმა დაფინანსებამ 578 მლნ ლარი შეადგინა. აღნიშნული თანხიდან 331.6 მლნ ლარი კაპიტალური პროექტების დაფინანსებას მოხმარდა. თანხის დანარჩენი ნაწილი კი კვაზი-ფისკალური აქტივობების განხორციელებასა და ფუნქციონირების ხარჯების ან/და საწარმოების ბალანსზე რიცხული ვალდებულებების დაფარვაზე მიიძღრება.¹

დიაგრამა 5. სახელმწიფო საწარმოებისთვის სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გადარიცხული თანხები - 2021 წ. (მლნ ლარი)

¹ 2020 წლის მაჩვენებელში სს „საპარტნიორო ფონდის“ მონაცემი ეყრდნობა ჯგუფში შემავალი კომპანიების ინდივიდუალურ ფინანსურ ანგარიშგებებს.

2

ფისკალური რისკების მეორე მნიშვნელოვან წყაროს ელექტროენერგიის გარანტირებული შესყიდვის (PPA) კონტრაქტები წარმოადგენს. ფისკალური რისკების ანალიზის დოკუმენტში წარმოდგენილი ანალიზით, PPA პროექტებიდან მოსალოდნელი დანახარჯების პოტენციური მოცულობა 300 მლნ აშშ დოლარს შეადგენს, რომლის 30%-ის რეალიზების ალბათობა მაღალია. დანარჩენი დანახარჯის (70%-ის) რეალიზება კი დამოკიდებულია ეკონომიკური რეცესიის პერიოდულობაზე.

3

2021 წელს რეალიზდა ისეთი ფისკალური რისკი, რომელიც არ ყოფილა განხილული ფისკალური რისკების ანალიზის დოკუმენტში - საერთაშორისო საარბიტრაჟო დავებიდან მომდინარე რისკები. აღნიშნული დავების ფარგლებში 2021 წელს სახელმწიფოსთვის წარმოქმნილმა ფისკალურმა ვალდებულებამ დაახლოებით 300 მლნ ლარი შეადგინა.

ფისკალური რისკების ანალიზის პროცესში, მათი იდენტიფიცირებისა და შეფასების პარალელურად, მნიშვნელოვანია, შეფასდეს მათი რეალიზების მასშტაბი და შესაბამისი ფისკალური დანახარჯების მოცულობა. ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშში აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით სრულფასოვანი ინფორმაცია წარმოდგენილი არ არის.

2.3 ფისკალური რისკების შესწავლის მიმოხილვა

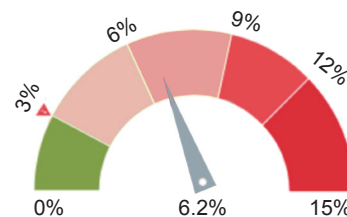
2021 წელს გაუმჯობესდა ბიუჯეტის დეფიციტისა და ვალის წესის მაჩვენებლები. მიუხედავად ამისა, დეფიციტის მოცულობა კანონმდებლობით დაწესებული ლიმიტის მიღმა რჩება.

ბიუჯეტის ბალანსის წესი (ბიუჯეტის ღირებულება)

2021 წელს ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტმა მშპ-ის 6.2% (3.7 მლრდ ლარი) შეადგინა და ორგანული კანონით დადგენილ 3.0%-იან ლიმიტს 3.2 პროცენტული პუნქტით გადააჭარბა. 2020 წელთან შედარებით, გაიზარდა ბიუჯეტის დეფიციტის ფორმირებაზე მოქმედი ყველა კომპონენტი. თუმცა შემოსავლების ზრდამ (2.9 მლრდ ლარით, 21%-ით) გადააჭარბა ხარჯებისა (1.9 მლრდ ლარით, 14%-ით) და არაფინანსური აქტივების ცვლილების (209 მლნ ლარით, 5%-ით) ზრდის მასშტაბებს და საბოლოო ჯამში, ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტი 743 მლნ ლარით (17%-ით) შემცირდა.

ბიუჯეტის ბალანსის წესი

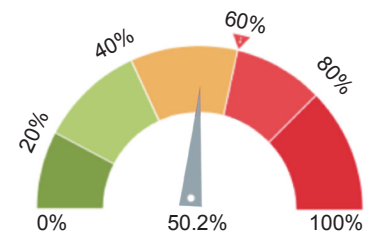
ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტის ფარდობა მშპ-სთან

▼ ორგანული კანონით დაწესებული ზღვარი

ვალის წესი

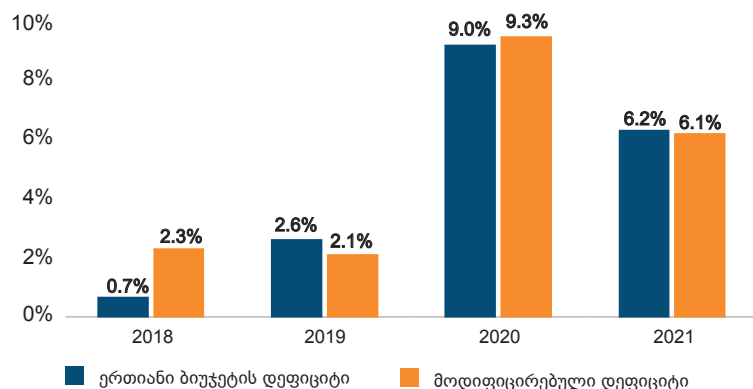
მთავრობის ვალის ფარდობა მშპ-სთან

▼ ორგანული კანონით დაწესებული ზღვარი

დიაგრამა 6. ერთიანი ბიუჯეტისა და IMF-თან არსებული პროგრამის ფარგლებში განსაზღვრული მოდიფიცირებული ბიუჯეტის დეფიციტის მაჩვენებლების %-ული მიმართება მშპ-სთან

ვალის წესი

ვალის წესის მაჩვენებელი ორგანული კანონით განსაზღვრულ 60%-იანი ნიშნულის ფარგლებშია და ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშში წარმოდგენილი ინფორმაციით 50.2% შეადგინა. 2020 წელთან შედარებით მაჩვენებლის 10.9 პროცენტული პუნქტით შემცირება, ძირითადად ეროვნული ვალუტის გამყარებამ და ნომინალური მშპ-ს ზრდამ გამოიწვია.

საყურადღებოა, რომ მაჩვენებელი არ მოიცავს იმ სახელმწიფო სანარმოების ვალს, რომლებიც IMF-ის რეკომენდაციით ფინანსთა სამინისტრომ დააკლასიფიცირა როგორც სამთავრობო სექტორი, რომელთა მოცულობა 2019 წლისთვის 310 მლნ ლარს (2021 წლის მშპ-ს 0.5 %-ს) შეადგენდა.

სავალუტო რისკი

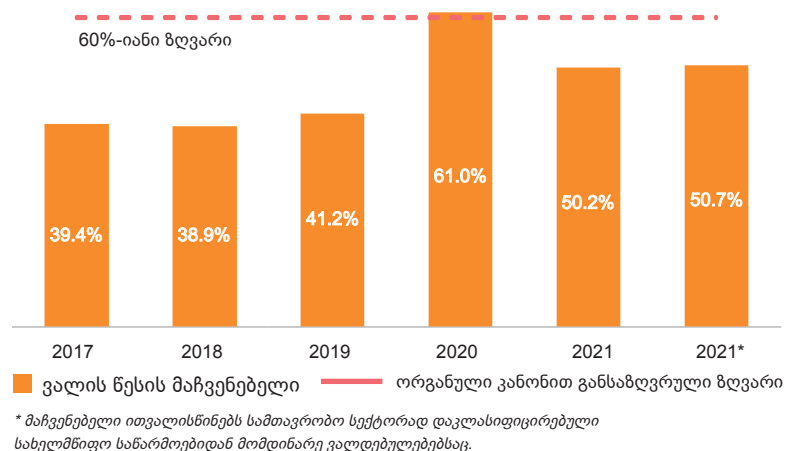
2021 წლის ბოლოს მთავრობის ვალის მოცულობამ 29.8 მლრდ ლარი შეადგინა, საიდანაც 80.4%-ს საგარეო ვალი წარმოადგენს. აღნიშნული განსაკუთრებით ზრდის ვალის მოწყვლადობას ვალუტის გაცვლითი კურსის ცვლილების მიმართ. მთავრობის ვალის დინამიკას მზარდი მიმართულებით ხელი შეუწყო საგარეო წყაროდან აღებული სესხების 3.2 მლრდ ლარით ზრდამ, რაც ნაწილობრივ დააბალანსა საშინაო ვალის 359 მლნ ლარით და ლარის გამყარების შედეგად საგარეო ვალის 2.7 მლრდ ლარით შემცირებამ.

საპროცენტო რისკი

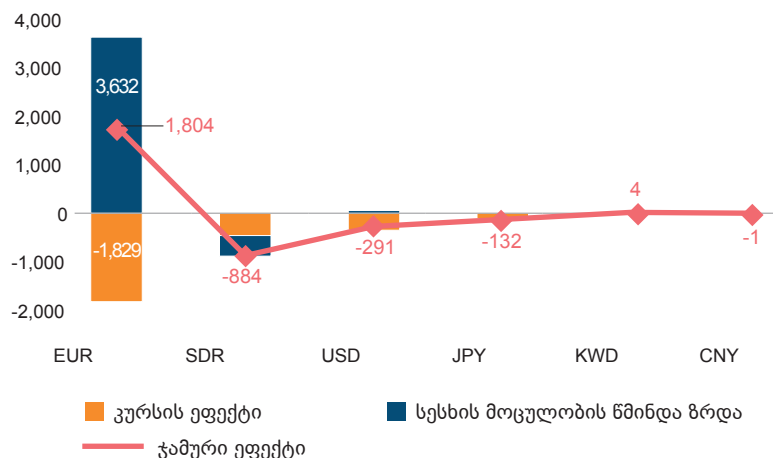
მთავრობის ვალის პორტფელისათვის მზარდია საპროცენტო რისკი, რაც საკრედიტო პორტფელში ცვალებადი საპროცენტო განაკვეთის მქონე სესხების წილის ზრდაში გამოიხატება. 2021 წლის ბოლოს, 2017 წელთან შედარებით, მთავრობის საგარეო ვალის ნაშთში ცვლადი საპროცენტო განაკვეთის მქონე სესხების წილი გაზრდილია 12 პროცენტული პუნქტით და 46%-ს შეადგენს.

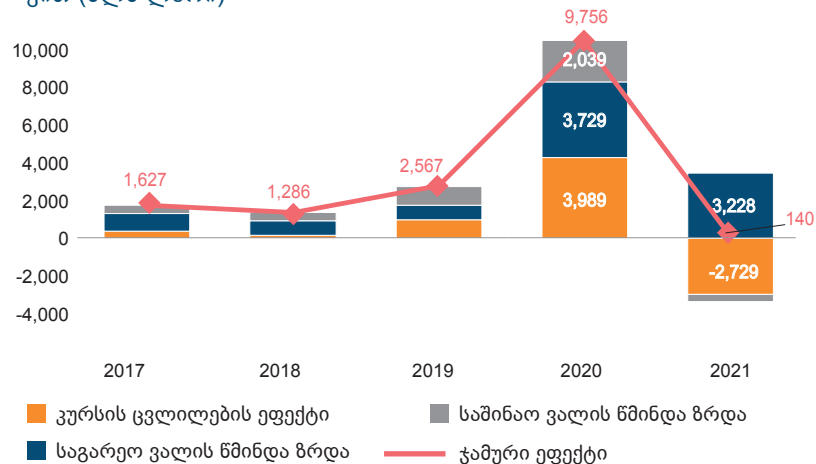
დიაგრამა 7. ვალის წესის მაჩვენებელი და მისი მიმართება „ეკონომიკური თავისუფლების შესახებ“ ორგანული კანონით დადგენილ 60%-იან ზღვართან

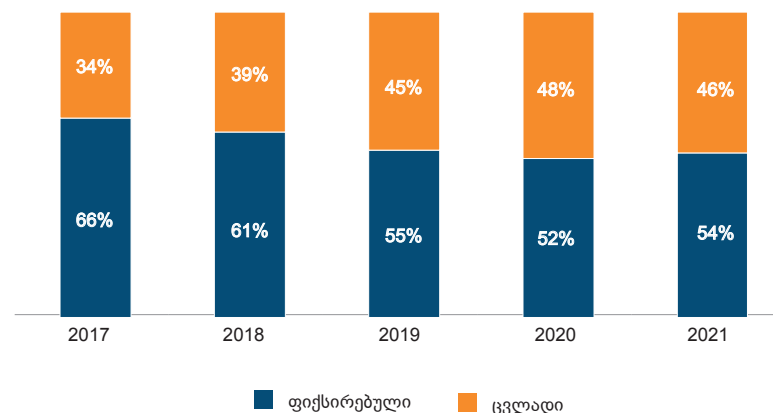
დიაგრამა 9. მთავრობის საგარეო ვალის მოცულობის ცვლილებაში ლარის გაცვლითი კურსისა და ახალი სესხების აღების ეფექტი - 2021 წ. (მლნ ლარი)

დიაგრამა 8. მთავრობის ვალის ნაშთის ზრდაში ლარის გაცვლითი კურსისა და ახალი სესხების აღების ეფექტი - წლების მიხედვით (მლნ ლარი)

დიაგრამა 10. მთავრობის საგარეო ვალის ნაშთი საპროცენტო განაკვეთის სახეების მიხედვით

დადებითად უნდა შეფასდეს ის ფაქტი, რომ ფინანსთა სამინისტრომ გაითვალისწინა აუდიტის სამსახურის რეკომენდაცია და 2021 წლის ბოლოს გამოაქვეყნა მთავრობის ვალის მართვის სტრატეგია 2022-2025 წლებისთვის. სტრატეგიაში, მიზნობრივი ზღვრები დაწესებულია რეფინანსირების რისკის, საპროცენტო განაკვეთის რისკისა და სავალუტო რისკის შეფასების ინდიკატორების მიმართ. გარდა ამისა, ახალ სტრატეგიაში წარმოდგენილია დეფოლტის რისკი და მისი შეფასების ინდიკატორის მიმართ დაწესებულია მიზნობრივი ნიშნულები სტრატეგიის მოქმედების პერიოდისთვის.

რეკომენდაცია

ფინანსთა სამინისტროს:

მიზანშეწონილია, სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონზე თანდართულ „ფისკალური რისკების ანალიზის დოკუმენტში“ წარმოდგენილი იქნეს ინფორმაცია სახელმწიფოს მიმართ არსებული სამართლებრივი დავებიდან მომდინარე რისკებისა და ფისკალურ პარამეტრებზე მათი პოტენციური გავლენის შესახებ.

3. სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლები

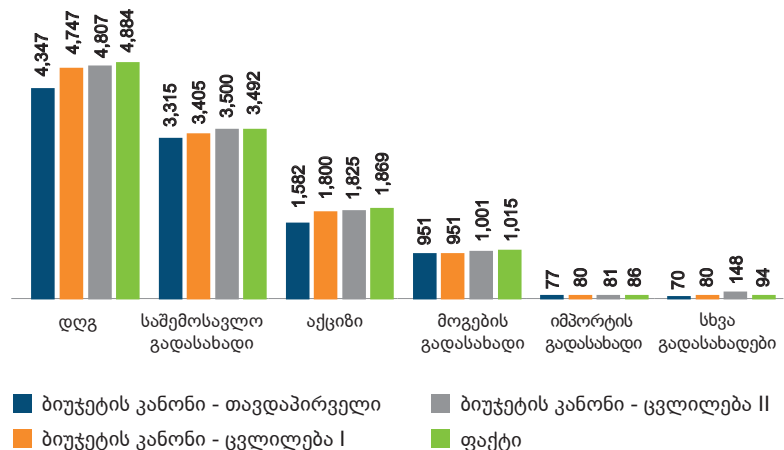
2021 წელს მიღებულმა შემოსავლებმა 12.8 მლრდ ლარი შეადგინა და 201 მლნ ლარით (1.6%-ით) გადააჭარბა ბიუჯეტის საბოლოო კანონით განსაზღვრულ გეგმას. გადაჭარბებით შესრულდა შემოსავლების ყველა კომპონენტი.

ცხრილი 3. 2021 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლები (მლნ ლარი)

	ფაქტი	შესრულება დამტკიცებულ გეგმასთან (%)		
		საწყისი კანონი	I ცვლილება	II ცვლილება
საგადასახადო შემოსავლები	11,439	110.6%	103.4%	100.7%
გრანტები	487	169.8%	126.0%	126.0%
სხვა შემოსავლები	824	149.8%	103.0%	103.0%
შემოსავლები	12,750	114.1%	104.1%	101.6%

საგადასახადო შემოსავლებმა 11.4 მლრდ ლარი შეადგინა და 2 მლრდ ლარით (22.2%-ით) გაიზარდა 2020 წელთან შედარებით. გეგმურ მაჩვენებელზე გადაჭარბებით შესრულდა საგადასახადო შემოსავლების ყველა კომპონენტი, გარდა საშემოსავლო და სხვა გადასახადებისა.

დიაგრამა 11. საგადასახადო შემოსავლების მაჩვენებლები - 2021 წ. (მლნ ლარი)

არაფინანსური აქტივების კლებიდან მისაღები შემოსულობების გეგმა ბიუჯეტის თავდაპირველი კანონით 150 მლნ ლარის დონეზე განისაზღვრა. ბიუჯეტის კანონში ივლისში განხორციელებული ცვლილებით, გეგმა 350 მლნ ლარამდე გაიზარდა, თუმცა ფაქტობრივად მიღებულმა შემოსულობამ მხოლოდ 213 მლნ ლარი და გეგმის 60.9% შეადგინა.

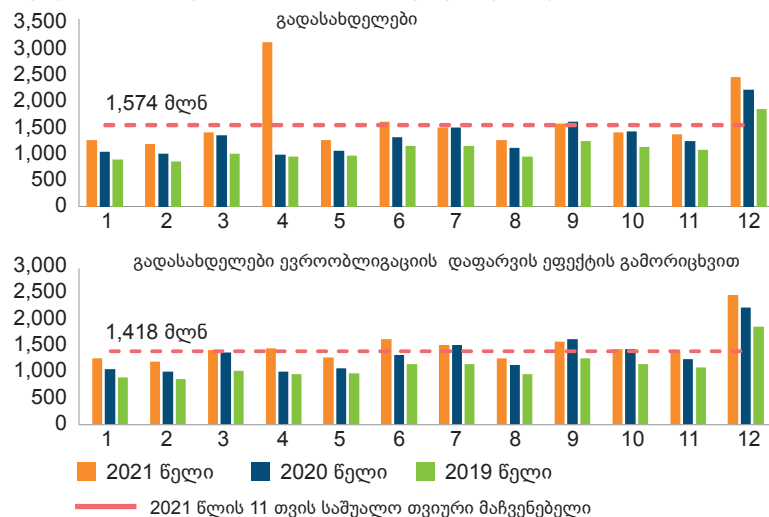

4. ბიუჯეტის გადასახდელების შესრულების ანალიზი

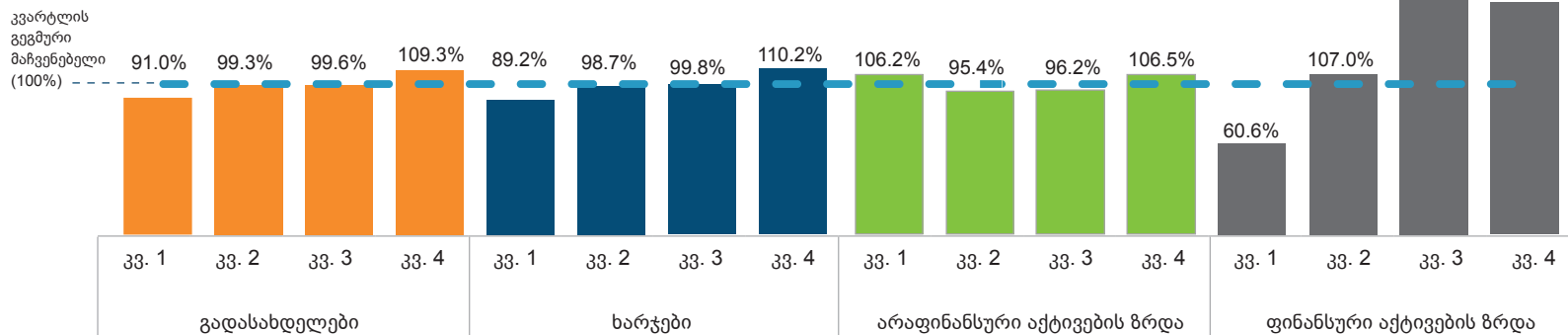
2021 წლის დეკემბერში დახარჯულმა თანხამ 2.5 მლრდ ლარი და მთლიანი გადასახდელების 12.6% შეადგინა. შედეგად, დეკემბერში ათვისებულმა ასიგნებებმა 11 თვის გადასახდელების საშუალოთვიურ მაჩვენებელს 58.8%-ით გადააჭარბა. აღნიშნული ასევე მოიცავს 2011 წელს გამოშვებული 500 მლნ აშშ დოლარის ნომინალური ღირებულების ევროზონიგაციების დასაფარად აპრილში გადარიცხულ 1.7 მლრდ ლარს. ამ ვალდებულების დაფარვა ერთჯერადი ხასიათისაა და გარკვეულწილად აუმჯობესებს გადასახდელების შესრულების დინამიკის მაჩვენებელს. მოცემული ეფექტის გამორიცხვით, დეკემბერში ათვისებული ასიგნებები 11 თვის საშუალოთვიურ მაჩვენებელს 76.1%-ით აჭარბებს.

ფისკალური წლის ბოლოს გადასახდელების მკვეთრი ზრდა ნაწილობრივ გამოწვეულია პირველ სამ კვარტალში ათვისებული რესურსის წლის ბოლოს აკუმულირებით, რამაც ბოლო კვარტალში გეგმაზე გადაჭარბებული ხარჯვა გამოიწვია.

დიაგრამა 12. სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელების ყოველთვიური დინამიკა – 2019-2021 წწ. (მლნ ლარი)

დიაგრამა 13. გადასახდელების შესრულება კვარტალურ გეგმებთან მიმართებით – 2021 წ.

დიაგრამა 14. პირველი სამი კვარტლიდან მეოთხე კვარტალში გადანაწილებული თანხების დინამიკა - 2021 წ.

4.1 ასიგნებების დაფუძნება და ათვისება

მხარჯები დაწესებულებების ბიუჯეტების შესრულების ანალიზის პროცესში, სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის მიერ იდენტიფიცირებულ იქნა საბიუჯეტო სახსრების დაზუსტებასა და ათვისებასთან დაკავშირებული სისტემური ხასიათის ნაკლოვანებები:

1

დაუგეგმავი ღონისძიებების დაფინანსება

საბიუჯეტო ორგანიზაციების მიერ აღვლილი აქვს თანხების მიმართვას ისეთი ღონისძიებების/პროექტების დასაფინანსებლად, რომლებიც ბიუჯეტის კანონით არ იყო განსაზღვრული, ან გამოყოფილი დაფინანსება საკმარისი არ აღმოჩნდა, თუმცა შესაძლებელი იყო მათი ბიუჯეტის დაგეგმვის ეტაპზე გათვალისწინება.

2

აუთვისებადი თანხების გადანაწილება

ზოგიერთი პროგრამის/ქვეპროგრამის ან ცალკეული საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მუხლების ფარგლებში დაგეგმილია ჭარბი ოდენობით რესურსი და აუთვისებელი თანხები წლის განმავლობაში ნაწილდება სხვადასხვა პროგრამებზე/ქვეპროგრამებზე/ საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მუხლებზე.

3

დაბალი ათვისების მქონე პროგრამები

23 პროგრამისა (საერთო რაოდენობის 16%) და 94 ქვეპროგრამის შემთხვევაში (საერთო რაოდენობის 26%), ათვისებული იქნა ბიუჯეტის კანონით განსაზღვრული გეგმის 80%-ზე ნაკლები. ჯამურად, პროგრამების ფარგლებში აუთვისებელმა თანხამ 336 მლნ ლარი შეადგინა.

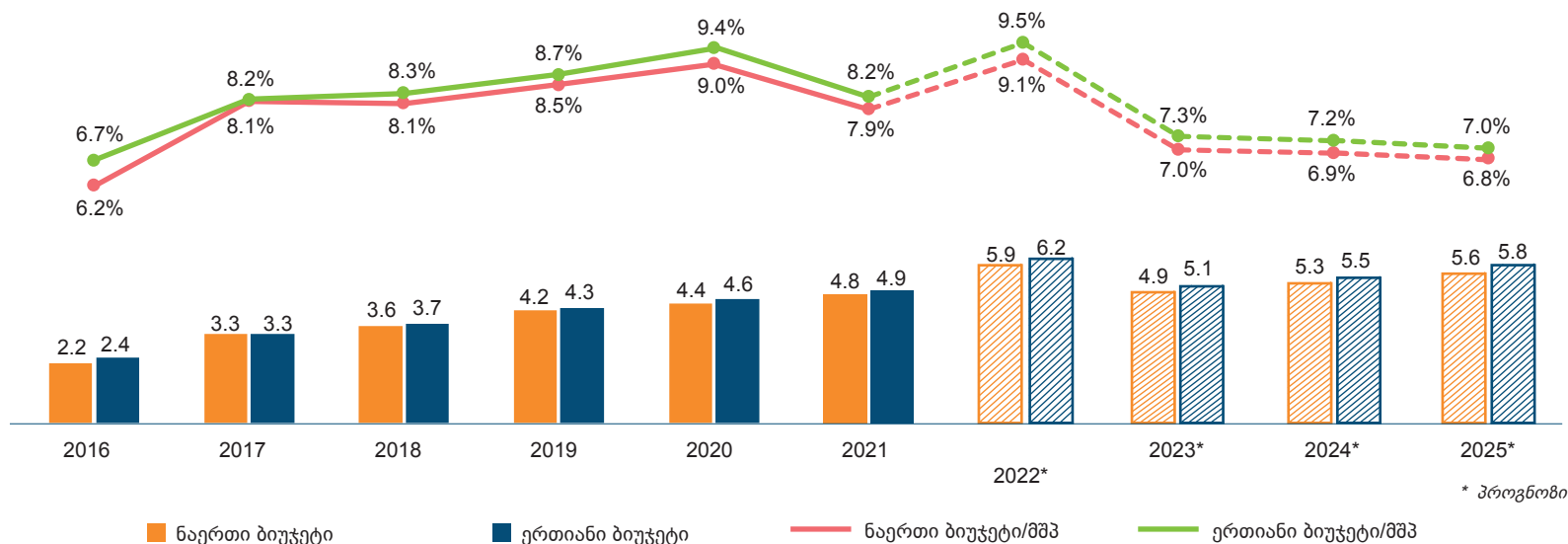
4.2 საინვესტიციო პროექტების მართვა

2021 წლის ნაერთი ბიუჯეტის კაპიტალურმა ხარჯებმა 4.8 მლრდ ლარი და მშპ-ს 7.9% შეადგინა. საბიუჯეტო კოდექსის მიხედვით, ნაერთი ბიუჯეტი არ მოიცავს სსიპ/ა(ა)იპ-ების საკუთარი შემოსავლებით დაფინანსებულ გადასახდელებს, საიდანაც 2021 წელს არაფინანსური და ფინანსური აქტივების ზრდაზე მიიმართა 185 მლნ ლარი. კაპიტალური ხარჯების შესახებ სრული სურათის წარმოსადგენად, მიზანშეწონილია, ნაერთი ბიუჯეტის

ნაცვლად, მხედველობაში იქნეს მიღებული ერთიანი ბიუჯეტის მაჩვენებლები.

2021 წელს საინვესტიციო პროექტებზე² მიმართულმა მთლიანმა დაფინანსებამ 3 მლრდ ლარი და გვემის (3.1 მლრდ ლარი) 97% შეადგინა. განხორციელებული პროექტების ყველაზე მსხვილ კომპონენტებს საგზაო ინფრასტრუქტურის (49%), მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის განვითარების (12%) და წყალმომარაგებისა და წყალარინების (12%) პროექტები წარმოადგენს.

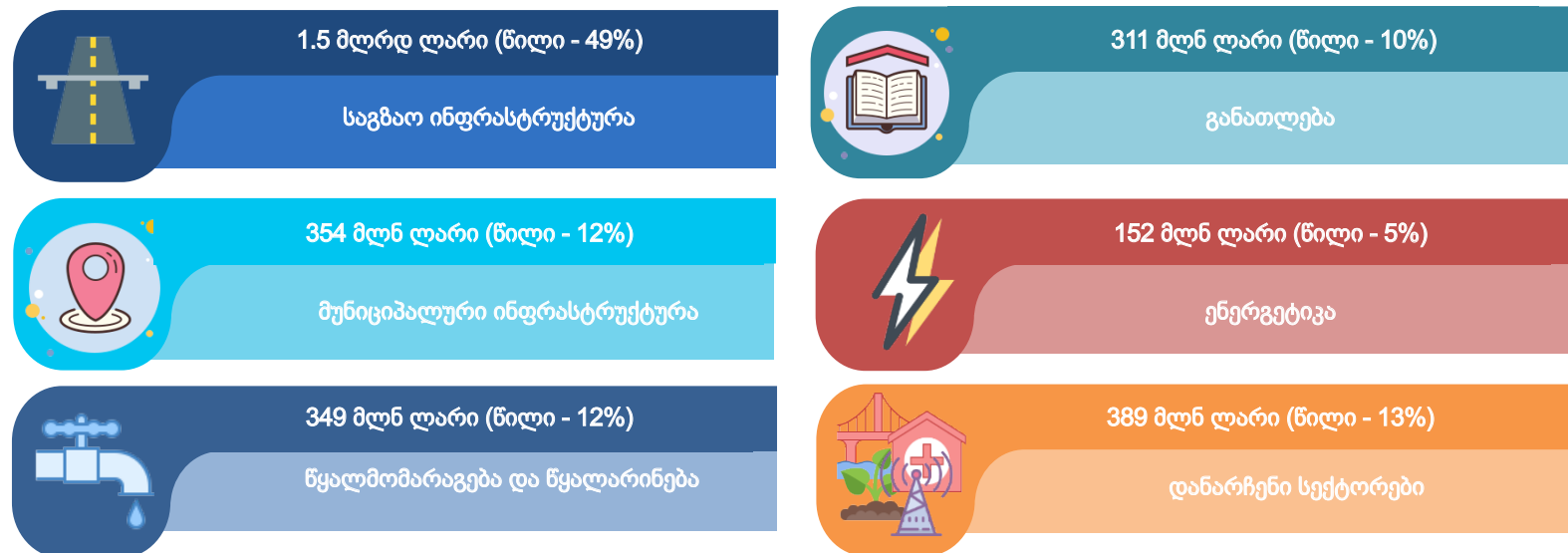
დიაგრამა 15. ნაერთი და ერთიანი ბიუჯეტის კაპიტალური ხარჯების დინამიკა ნომინალში და მშპ-სთან მიმართებით (მლრდ ლარი, %)

² მონაცემები ეფუძნება „კაპიტალური პროექტების დანართსა“ და „სახელმწიფო ბიუჯეტის დონორების დაფინანსებით განსახორციელებელი საინვესტიციო პროექტების“ დოკუმენტში წარმოდგენილ ინფორმაციას.

დიაგრამა 16. საინვესტიციო პროექტების დარგობრივი კლასიფიკაცია, თითოეული დარგის მოცულობა ნომინალურ ღირებულებაში (მლნ ლარი) და %-ული წილი მთლიან საინვესტიციო პროექტებში - 2021 წ.

საინვესტიციო პროექტებთან დაკავშირებით საყურადღაოა შემდეგი საკითხები:

კლასიფიკაცია

„კაპიტალური პროექტების დანართის“ ანალიზის შედეგად გამოვლინდა პროექტები, რომლებიც თვისობრივად შესაბამისობაშია „საინვესტიციო პროექტების მართვის გზამკვლევით“ განსაზღვრულ საინვესტიციო პროექტის კრიტერიუმებთან, თუმცა დანართში ასახული არ არის.

ანგარიშგება

2021 წელს, ბიუჯეტის კანონში განხორციელებული ცვლილებით დაფინანსება შეეცვალა 24 კაპიტალურ პროექტს (მთლიანი პროექტების რაოდენობის 29%-ს), ჯამურად 400 მლნ ლარის ოდენობით. თუმცა, აღნიშნულის შესაბამისად არ მომხდარა „კაპიტალური პროექტების დანართის“ განახლება, რაც გამჭვირვალობისა და ანგარიშვალდებულების კუთხით არსებულ ნაკლოვანებას წარმოადგენს.

გეგმვის სვლილება

საყურადღებოა, განმახორციელებელი უწყებების მიერ საინვესტიციო პროექტების დაგეგმვის პროცესში არსებული ნაკლოვანებები, რაც ხშირ შემთხვევაში იწვევს პროექტის გეგმების მასშტაბურ ცვლილებებს.

ჩასუნთხვის აუთონსაბაღო

დაგეგმვის ეტაპზე არსებული ნაკლოვანებები პროექტების განხორციელების პროცესზე ახდენს გავლენას, რაც პროექტების ფარგლებში აუთვისებელი რესურსის ან ფაქტობრივი ხარჯის გეგმაზე მნიშვნელოვანი გადაჭარბებით გამოიხატება. აუთვისებელი თანხები განსაკუთრებით საყურადღებოა ისეთი საინვესტიციო პროექტებისთვის, რომლებიც ფინანსდება საგარეო საკრედიტო რესურსით და ითვალისწინებს ვალდებულების გადასახადის (Commitment fee) გადახდას სესხის აუთვისებელ ნაწილზე.

ჩაკომენდაცია

ფინანსთა სამინისტროს:

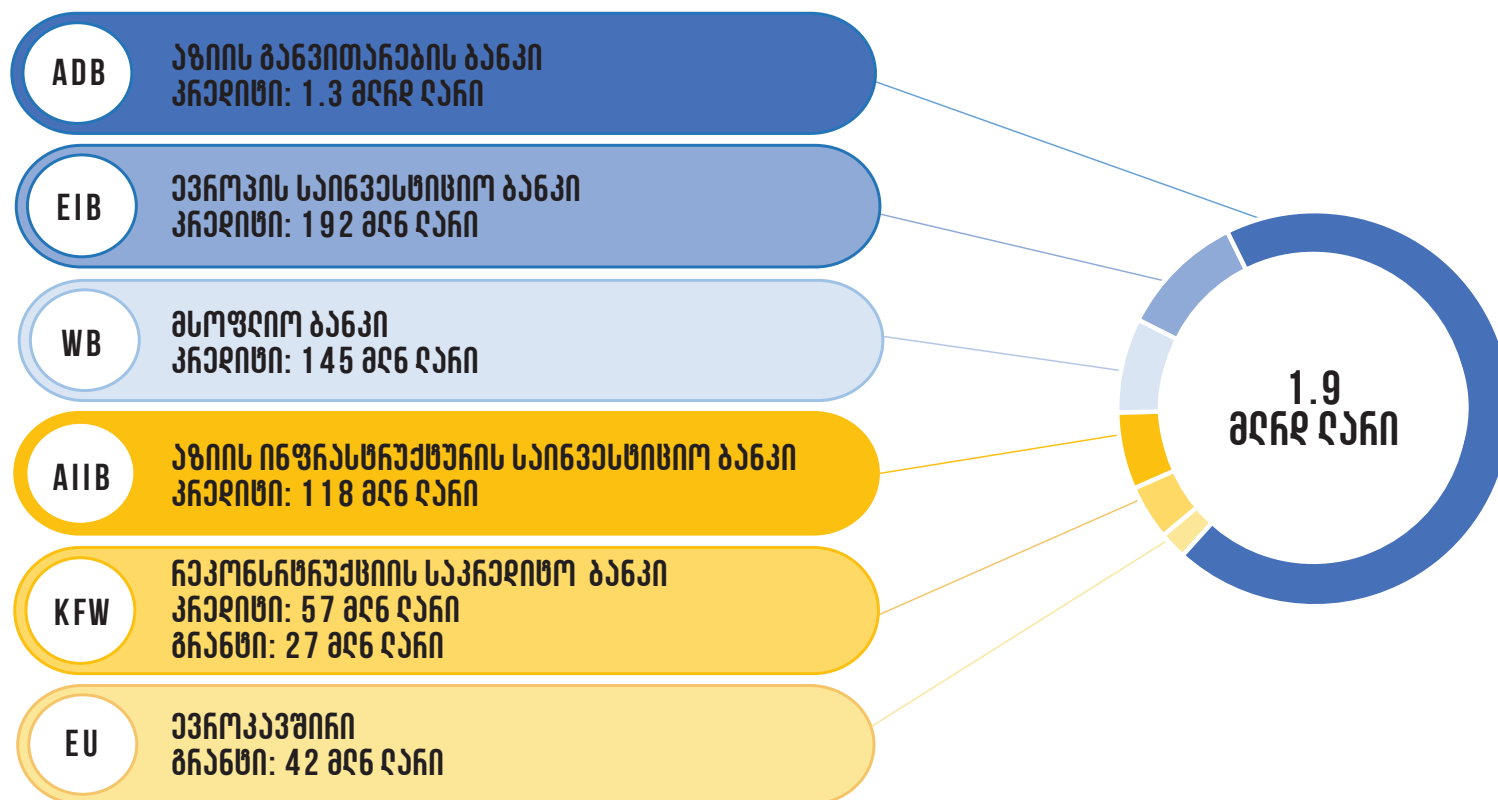
მიზანშეწონილია, კაპიტალური პროექტების შესრულების მდგომარეობის შესახებ მეთოდოლოგიით განსაზღვრული პერიოდული ანგარიშების მომზადება და მათი წარმოდგენა სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების კვარტალურ ანგარიშებთან ერთად.

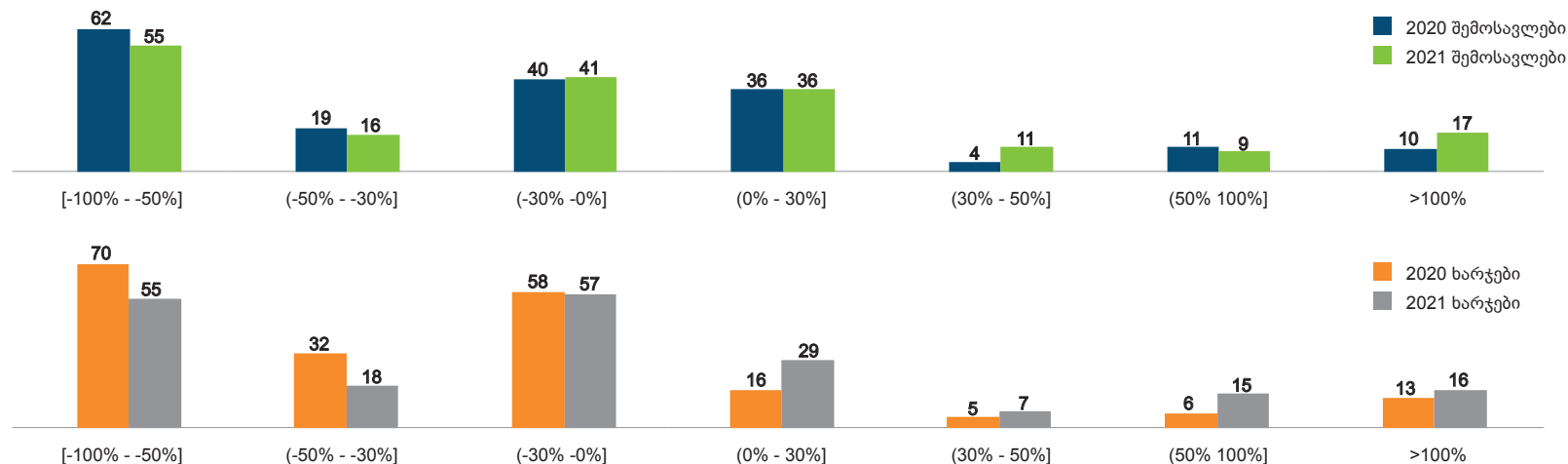
4.3 პანდემიის საპასუხოდ გატარებული ღონისძიებები

2021 წელს პანდემიის საპასუხოდ გასატარებელი ღონისძიებების დაფინანსების მიზნით საერთაშორისო საფინანსო ინსტიტუტებიდან მობილიზებულ იქნა 1.9 მლრდ ლარი. მათ შორის, 1.8 მლრდ ლარი კრედიტის, ხოლო 69 მლნ ლარი გრანტის სახით.

დიაგრამა 17. 2021 წელს პანდემიის საპასუხოდ გასატარებელი ღონისძიებების დაფინანსების მიზნით მობილიზებული თანხების განაწილება წყაროების მიხედვით

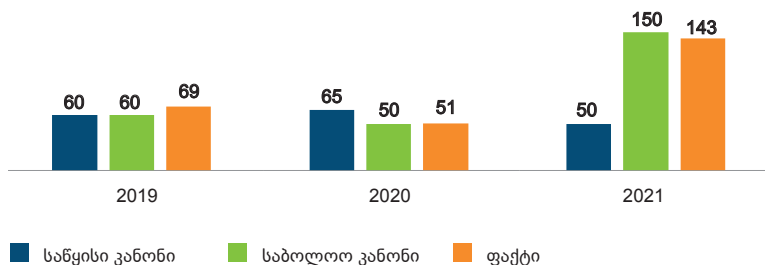
დიაგრამა 19. სსიპ/ა(ა)იპ-ების განაწილება საკუთარი შემოსავლებისა და ხარჯების ფაქტობრივ და გეგმურ მაჩვენებლებს შორის %-ული გადახრების მიხედვით - 2020-2021 წწ.

გეგმურ და ფაქტობრივ მაჩვენებლებს შორის არსებული გადახრების სიხშირისა და მასშტაბის გათვალისწინებით, რაც რიგ შემთხვევებში სისტემატურ ხასიათს ატარებს, მიზანშეწონილია, უწყებების მიერ დამატებითი ყურადღება გამახვილდეს საკუთარი შემოსავლებისა და ხარჯების დაგეგმვის ეტაპზე რეალისტური პროგნოზების განსაზღვრისათვის.

2021 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტში 40 სსიპ/ა(ა)იპ-ის მიერ ჯამურად 143.4 მლნ ლარი მიიმართა. საყურადღებოა, რომ 18 საბიუჯეტო ორგანიზაციის მიერ ბიუჯეტში თანხა არასრულად მიიმართა, ჯამურად 6.7 მლნ ლარის ოდენობით.

დიაგრამა 20. სსიპ/ა(ა)იპ-ების მიერ მიღებული საკუთარი შემოსავლებიდან სახელმწიფო ბიუჯეტში მიმართული რესურსების გეგმური და ფაქტობრივი მაჩვენებლები - 2019-2021 წწ. (მლნ ლარი)

დადებითად უნდა შეფასდეს ის ფაქტი, რომ ამ კუთხით გათვალისწინებულ იქნა აუდიტის სამსახურის გასული წლების მოხსენებებში გაცემული რეკომენდაცია. კერძოდ, 2021 წელს სსიპ/ა(ა)იპ-ებიდან ბიუჯეტში მობილიზებული თანხის მნიშვნელოვანი ზრდის მთავარი მიზეზი საქართველოს მთავრობის გადაწყვეტილებაა, რომლის მიხედვითაც, 8 სსიპ-ს დაევალა საკუთარ ანგარიშებზე არსებული თავისუფალი ნაშთიდან სახელმწიფო ბიუჯეტში 66 მლნ ლარის მიმართვა, მუნიციპალიტეტებში ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელების დასაფინანსებლად.

სსიპ/ა(ა)იპ-ების მიერ კომერციულ ბანკებში განთავსებული ვადიანი დეპოზიტების მოცულობა (2021 წლის ბოლოს 119 მლნ ლარი) მათ მფლობელობაში არსებულ ჭარბი ოდენობით ფულადი რესურსის არსებობაზე მიუთითებს. შესაბამისად, მიზანშეწონილია,

გაგრძელდეს მუშაობა გამოუყენებელი ფულადი სახსრების იდენტიფიცირებასა და მათ მიმართვაზე სახელმწიფო პროდუქტების/სერვისების შექმნის ან/და გაუმჯობესების მიმართულებით.

5. სახელმწიფო ფინანსური აქტივების მართვა

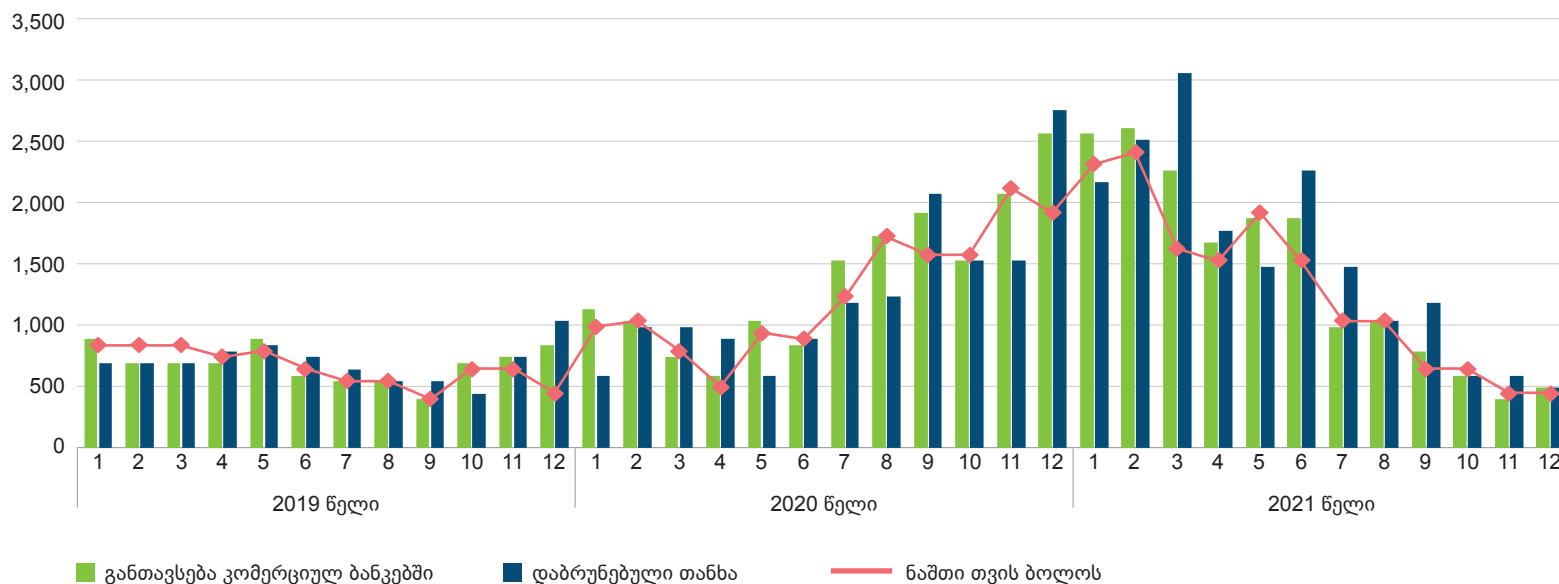
5.1 ვალუტა და რეპოზიციზა

2021 წლის დასაწყისში სახელმწიფო ბიუჯეტის ნაშთი 2.3 მლრდ ლარს შეადგენდა, რომლის მოცულობა წლის განმავლობაში 882 მლნ ლარამდე შემცირდა. ნაშთის შემცირების პარალელურად ასევე კლებადი ტენდენციით ხასიათდებოდა ფინანსთა სამინისტროს მიერ კომერციულ ბანკებში განთავსებული დეპოზიტების მაჩვენებელი, რომელიც წინა წელთან შედარებით 1.95 მლრდ ლარიდან 450 მლნ ლარამდე შემცირდა.

5.2 სესხები

2021 წელს სხვადასხვა საინვესტიციო პროექტის განსახორციელებლად, საგარეო წყაროებიდან აღებული საკრედიტო რესურსიდან გადასესხდა 323.2 მლნ ლარი, რაც წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელზე 54.5 მლნ ლარით (14.4%-ით) ნაკლებია. გადასესხებული თანხების ძირითადი ნაწილი (43%) მიიმართა მუნიციპალური ინფრასტრუქტურული პროექტების განსახორციელებლად.

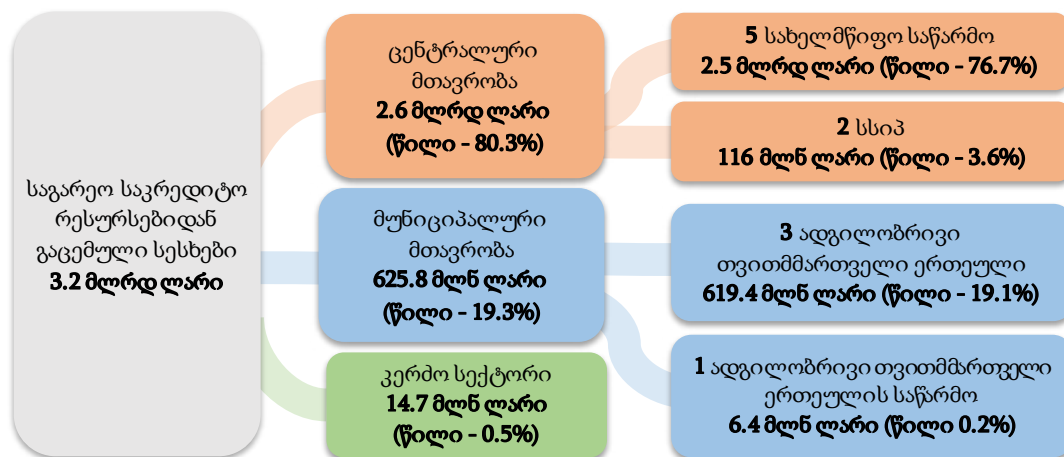
დიაგრამა 21. აუქციონის გზით კომერციულ ბანკებში განთავსებული ნაშთის მოცულობა ყოველი თვის ბოლოს - 2019-2021 წწ. (მლნ ლარი)

საგარეო საკრედიტო რესურსის ხარჯზე გაცემული სესხების მთლიანი პორტფელის მოცულობა 3.2 მლრდ ლარს შეადგენს. პორტფელში აღირიცხება 69 სესხი, საიდანაც 16 მათგანი რესტრუქტურირებულია.³ საგარეო წყაროებიდან მიღებული კრედიტების გადასესხება ხორციელდება მთავრობის მიერ განსაზღვრული პროექტების განსახორციელებლად.

საგარეო საკრედიტო რესურსების ხარჯზე გაცემული სესხების პორტფელის მართვის საკითხების შესწავლისას, სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის მიერ იდენტიფიცირებული იქნა ნაკლოვანებები, რომლებიც ძირითადად პორტფელთან დაკავშირებულ საკრედიტო/სავალუტო რისკებსა და მათი მართვის საკითხებს უკავშირდება.

დიაგრამა 22. საგარეო საკრედიტო რესურსიდან გაცემული სესხების სტრუქტურა ბენეფიციარების მიხედვით - 2021 წ. (მლნ ლარი, %)

² აღნიშნულ რესტრუქტურირებულ სესხებში ერთიანდება ვადადამდგარი სესხები, რომლის გადავადებასაც ახორციელებს ფინანსთა სამინისტრო ბენეფიციარის ფინანსური მდგომარეობის გაუარესების შემთხვევაში.

გადასესხებული თანხებიდან 2020-2021 წლებში განხორციელდა 249.2 მლნ ლარის რესტრუქტურიზება. იმის გათვალისწინებით, რომ ქვესასესხო ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვალდებულებების შეუსრულებლობის ან/და გადავადების შემთხვევაში, ძირითადი სასესხო ხელშეკრულების ფარგლებში აღებული ვალდებულებების მომსახურება და დაფარვა სახელმწიფო ბიუჯეტიდან ხორციელდება, სესხების რესტრუქტურიზაცია ბიუჯეტისადმი დამატებითი წნეხის წყაროს წარმოადგენს.

სესხების რესტრუქტურიზების პროცესში შეინიშნება არაერთგვაროვანი მიდგომა. ზოგიერთ შემთხვევაში, ბენეფიციარის მოთხოვნის საფუძველზე, ვალდებულებები შესაძლოა გადავადდეს მის რესტრუქტურიზებულ სესხად დარეგისტრირების გარეშე. აღნიშნული თავის მხრივ გადასესხებულების პორტფელში საკრედიტო რისკების მატერიალიზაციის ხარისხის სრულფასოვნად შეფასებას ზღუდავს.

მნიშვნელოვანი საკრედიტო რისკები იჩენს თავს სახელმწიფო საწარმოებზე გადასესხების ნაწილშიც, როდესაც ბიუჯეტიდან გადასესხებების მომსახურებისა და დაფარვის ხარჯების არაპირდაპირი ფორმით განწვევაში ვლინდება. კერძოდ, სახელმწიფო საწარმოებს წარმოექმნათ სახელმწიფო ბიუჯეტიდან ჯამში 74 მლნ ლარის მიღების საჭიროება, ძირითადად საოპერაციო ხარჯების დაფინანსების მიზნით, რაც საწარმოების შვებულებულ გადახდისუნარიანობასა და ვალდებულებების მომსახურების პროცესში სამინისტროს არაპირდაპირი ფორმით მონაწილეობაზე მიუთითებს.

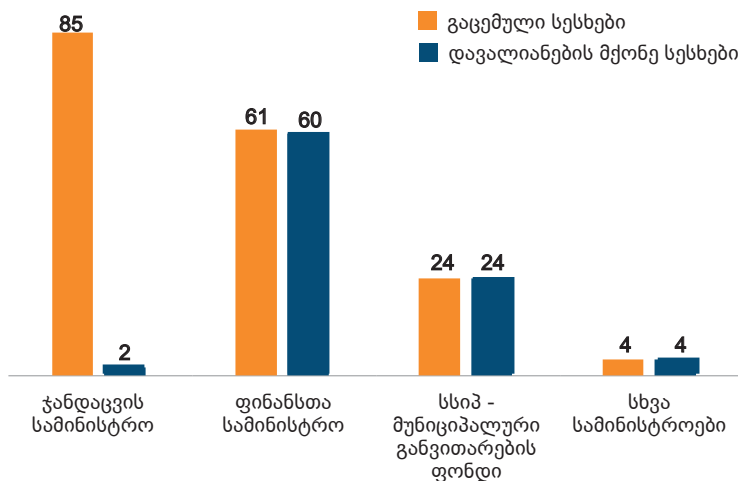
სავალუტო რისკის რეალიზების ძირითადი წყაროა უცხოურ ვალუტაში მოზიდული სახსრების ეროვნულ ვალუტაში გადასესხება, რის შედეგადაც ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის მერყეობით გამოწვეული რისკები გადადის სახელმწიფო ბიუჯეტზე. მიუხედავად იმისა, რომ გადასესხება უმეტეს შემთხვევაში ძირითადი სასესხო ხელშეკრულებით განსაზღვრულ ვალუტაში ხორციელდება, არსებულ პორტფელში ფიქსირდება უცხოურ ვალუტაში აღებული სესხების ეროვნულ ვალუტაში გადასესხების შემთხვევებიც.

შიდა საბიუჯეტო სესხების სახით სულ გაცემულია 189.6 მლნ ლარი, რომლებზეც დარიცხული ჯამური დავალიანება 401 მლნ ლარს შეადგენს. 174 სესხიდან ვადაგადაცილებათა 90 სესხი (51.7%). მათ-

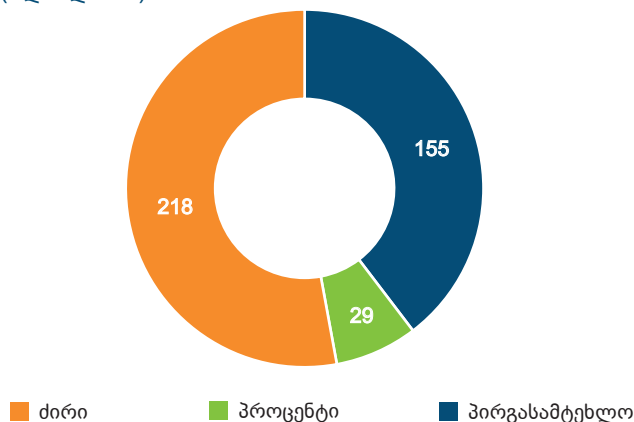
ზე დარიცხული დავალიანების 54%-ს პირგასამტეხლო, ხოლო 39%-ს - სესხის ძირი თანხა წარმოადგენს.

დიაგრამა 23. საბიუჯეტო რესურსიდან სულ გაცემული და მათ შორის ვადაგადაცილებული სესხების რაოდენობა სესხის გამცემი უწყებების მიხედვით - 2021 წ.

დიაგრამა 24. 2021 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით ვადაგადაცილებულ საბიუჯეტო სესხებზე არსებული დავალიანების სახეები (მლნ ლარი)

საბიუჯეტო რესურსიდან გაცემული სესხების მდგომარეობა წლიდან წლამდე თითქმის უცვლელი რჩება. შესაბამისად, მნიშვნელოვანია, განხორციელდეს სესხების მიმდინარე პორტფელის მდგომარეობის შეფასება/ანალიზი და გატარებულ იქნეს ქმედითი ღონისძიებები ვადაგადაცილებული სესხების რესტრუქტურირების მიზნით.

5.3 აქციები და სხვა კაპიტალი

2021 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონით „აქციები და სხვა კაპიტალის“ მუხლით შემოსულობების მიღება დაგეგმილი არ იყო. მიუხედავად ამისა, წლის განმავლობაში აღნიშნულ კომპონენტში მობილიზებულმა თანხამ 2.5 მლნ ლარი შეადგინა, საიდანაც 2.3 მლნ ლარი ხუთ სახელმწიფო საწარმოში წილის გაყიდვით იქნა მიღებული, ხოლო 0.2 მლნ ლარი - წინა წლებში გაყიდული წილებიდან.

ჩაკომენდაცია

ფინანსთა სამინისტროს:

- მნიშვნელოვანია, ფინანსთა სამინისტრომ შეიმუშაოს საგარეო საკრედიტო წყაროებიდან მობილიზებული რესურსის გადასესხების პოლიტიკა/პოლიტიკის დოკუმენტი, რომელშიც აისახება გადასესხების პროცესის სრული ციკლი და შესაბამისად, უზრუნველყოფს გამჭვირვალე და ერთგვაროვანი მიდგომის ჩამოყალიბებას აღნიშნული პროცესის თითოეული ეტაპისთვის;
- მიზანშეწონილია, ფინანსთა სამინისტრომ შეიმუშაოს მიდგომა და სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების წლიურ ანგარიშში წარმოადგინოს დეტალური ინფორმაცია:
 - საგარეო საკრედიტო რესურსის ხარჯზე გაცემული სესხების პორტფელის მდგომარეობის შესახებ;
 - წლის განმავლობაში სახელმწიფო ბიუჯეტიდან სახელმწიფო საწარმოებზე მიმართული დაფინანსების მოცულობისა და მიზნობრიობის შესახებ.

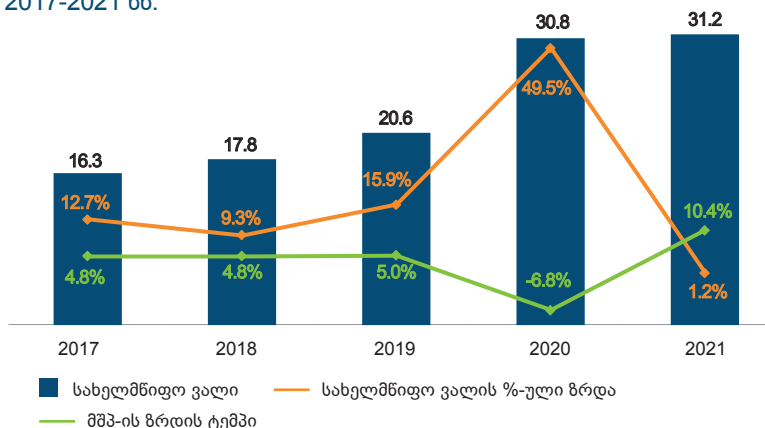

6. სახელმწიფო ვალის მართვა

2021 წლის ბოლოს სახელმწიფო ვალის მოცულობამ 31.2 მლრდ ლარი შეადგინა, რაც 381 მლნ ლარით (1.2%-ით) აღემატება 2020 წლის ანალოგიურ მაჩვენებელს. აღნიშნულ ზრდაზე გავლენა იქონია როგორც ეროვნული ვალუტის გამყარებამ (ვალის მაჩვენებელი შეამცირა 2.9 მლრდ ლარით), ასევე ახალი სესხების აღებამ (ვალის მაჩვენებელი გაზარდა 3.2 მლრდ ლარით).

დიაგრამა 25. სახელმწიფო ვალის მოცულობის (მლრდ ლარი), რეალური მშპ-ს და სახელმწიფო ვალის ზრდის ტემპების დინამიკა - 2017-2021 წწ.

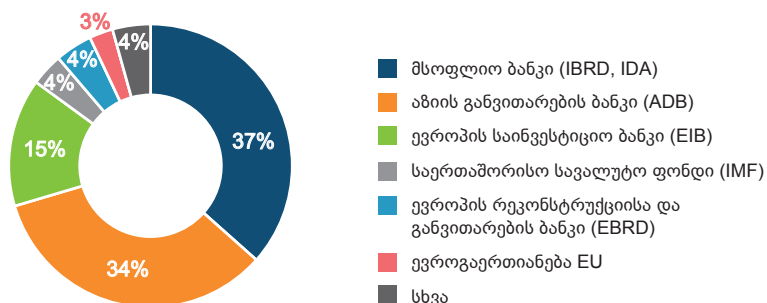
6.1 სახელმწიფო საგარეო ვალი

სახელმწიფო საგარეო ვალის მოცულობამ 2021 წლის ბოლოს 25.4 მლრდ ლარი შეადგინა (მთლიანი სახელმწიფო ვალის 81.4%), რაც წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელს 2.9%-ით (727 მლნ ლარით) აღემატება. მათ შორის, ახალი კრედიტების აღების შედეგად ვალის ნაშთი 3.6 მლრდ ლარით გაიზარდა, რაც ნაწილობრივ დაბალანსდა ეროვნული ვალუტის გამყარებით, რის შედეგადაც ვალის ნაშთი 2.9 მლნ ლარით შემცირდა.

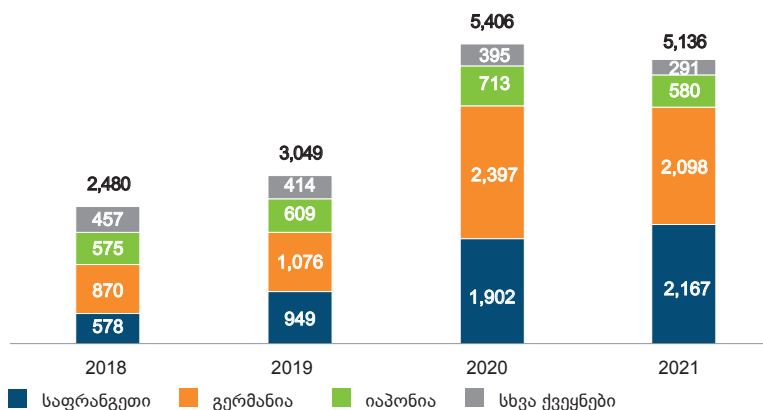
2021 წლის ბოლოს არსებული მდგომარეობით, საგარეო ვალის პორტფელში უდიდეს ნაწილს - 17.3 მლრდ ლარს (მთლიანი საგარეო ვალის პორტფელის 68.0%-ს) მრავალმხრივი კრედიტორებისგან აღებული სესხები წარმოადგენს. მათ შორის ყველაზე დიდი მოცულობის ვალი (6.3 მლრდ ლარი), საქართველოს მსოფლიო ბანკისგან აქვს აღებული. მნიშვნელოვანია აგრეთვე ორმხრივი კრედიტორების წილიც, რომელიც 5.1 მლრდ ლარს შეადგენს (საგარეო ვალის 20.2%). სახელმწიფოსთვის ყველაზე მსხვილი ორმხრივი კრედიტორები არიან საფრანგეთი (2.2 მლრდ ლარი), გერმანია (2.1 მლრდ ლარი) და იაპონია (580 მლნ ლარი)

დიაგრამა 26. სახელმწიფო საგარეო ვალის კომპონენტები კრედიტორების მიხედვით (მლრდ ლარი)

დიაგრამა 27. სახელმწიფო საგარეო ვალის ორმხრივი კრედიტორების სტრუქტურა - 2018-2021 წწ. (მლნ ლარი)

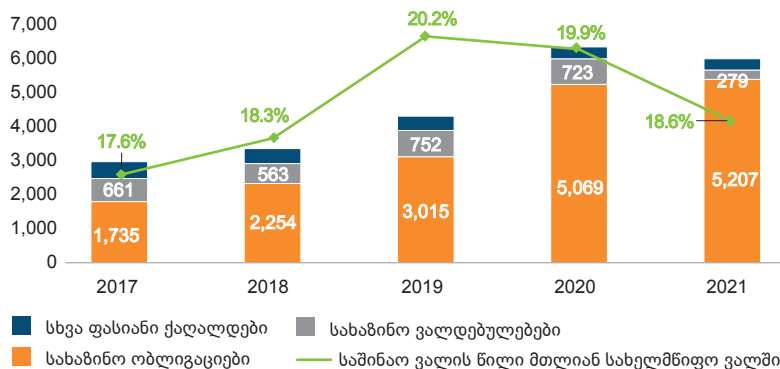
6.2 სახელმწიფო საშინაო ვალი

2021 წლის განმავლობაში საშინაო ვალდებულებების კლებამ 346.5 მლნ ლარი შეადგინა და წლის ბოლოს საშინაო ვალის ნაშთი 5.8 მლრდ ლარს გაუტოლდა. საშინაო ვალის კლება ძირითადად გამოიწვია სახაზინო ფასიანი ქაღალდების მოცულობის 306.5 მლნ ლარით შემცირებამ. 2021 წლის ბოლოს 2020 წელთან შედარებით საშინაო ვალის წილი მთლიან სახელმწიფო ვალში 1.4 პპ-ით შემცირდა და 18.6% შეადგინა.

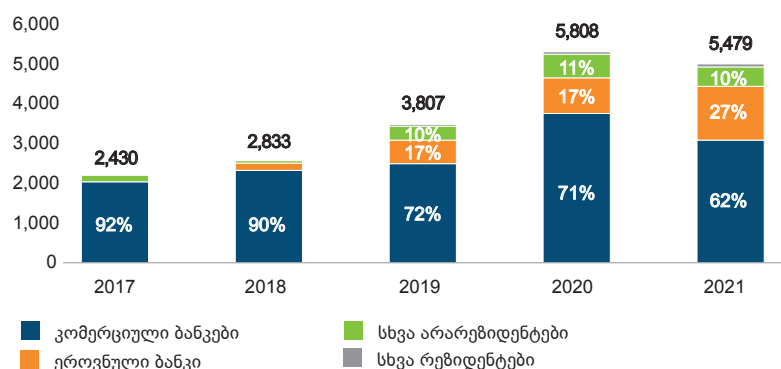
სახაზინო ფასიანი ქაღალდების ინვესტორებს ძირითადად ადგილობრივი კომერციული ბანკები წამოადგენენ, რომელთა მფლობელობაშიც 2021 წლის ბოლოს არსებული ფასიანი ქაღალდების მთლიანი პორტფელის 61.7% იმყოფება. უკანასკნელ წლებში, სახაზინო ფასიანი ქაღალდების მნიშვნელოვანი ნაწილი ასევე იმყოფება საქართველოს ეროვნული ბანკის მფლობელობაში (2021 წლის ბოლოს ფასიანი ქაღალდების მთლიანი პორტფელის 27%).

დიაგრამა 28. სახელმწიფო საშინაო ვალის კომპოზიცია და მისი წილი მთლიან სახელმწიფო ვალში (მლნ ლარი) - 2017-2021 წწ.

დიაგრამა 29. სახაზინო ფასიანი ქაღალდების წილობრივი განაწილება მათი მფლობელების მიხედვით (მლნ ლარი) - 2017-2021 წწ.

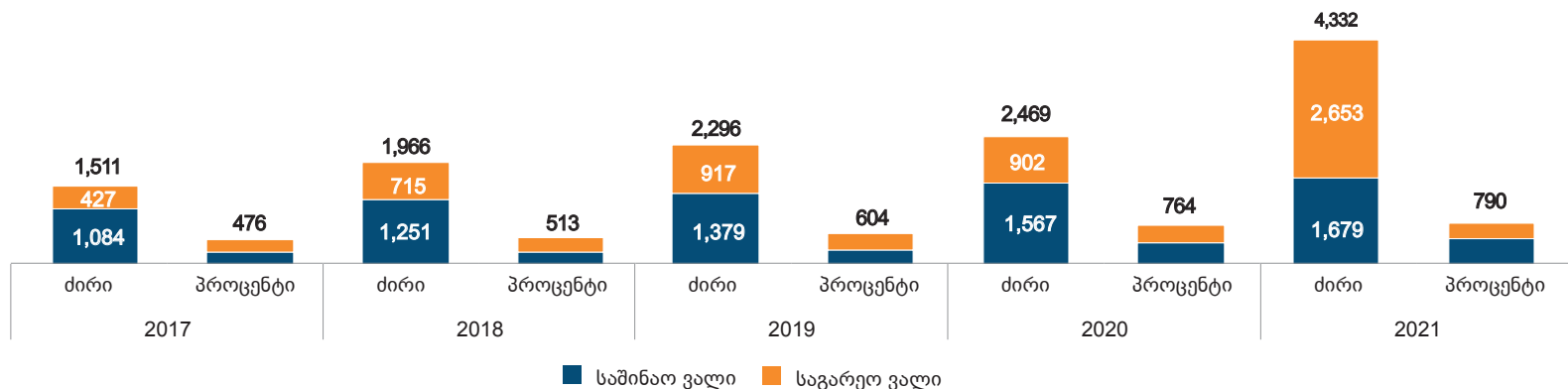

6.3 სახელმწიფო ვალის მომსახურებასა და დაფარვის ხარჯების დინამიკა

2021 წელს სახელმწიფო ვალის მომსახურებასა და დაფარვაზე (გარდა IMF-ის მიმართ ეროვნული ბანკის ვალის მომსახურებისა და დაფარ-

ვისა) მიიმართა 5.1 მლრდ ლარი, რაც თავდაპირველი კანონით განსაზღვრული გეგმის 95.2%-ს და საბოლოო კანონის - 99.4%-ს შეადგენს.

დიაგრამა 30. სახელმწიფო ვალის მომსახურებისა და დაფარვის ხარჯების დინამიკა (მლნ ლარი) - 2017-2021 წწ.

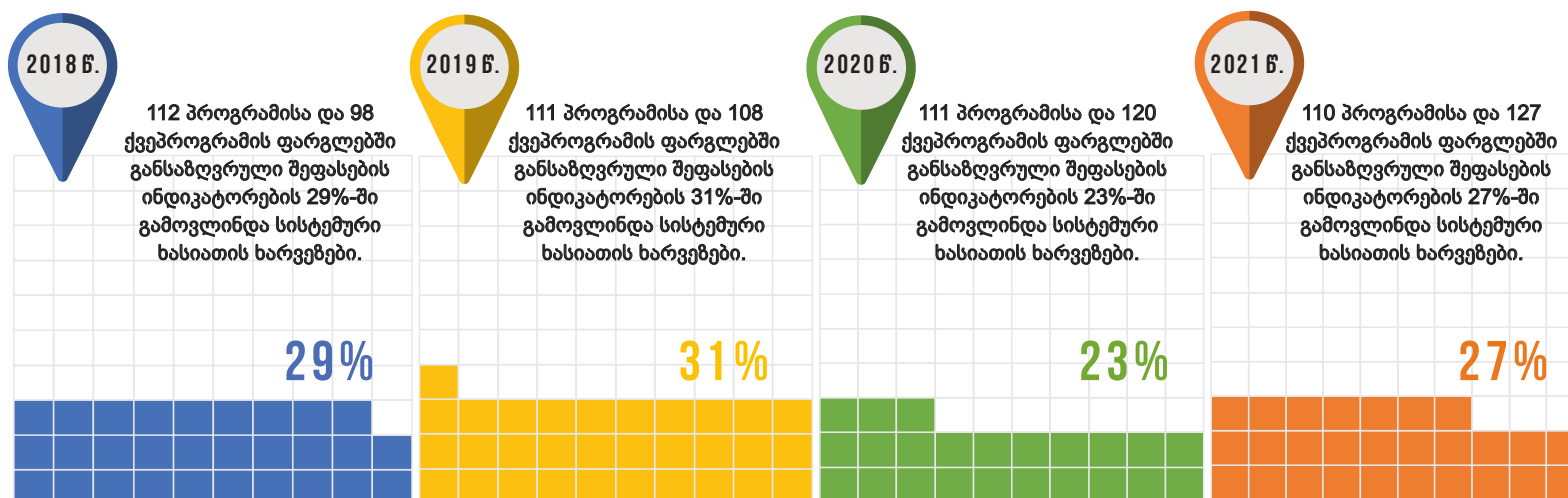
7. სახელმწიფო ბიუჯეტის პროგნოზური ფონდატი

სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონზე თანდართული პროგრამული ბიუჯეტის მომზადება 2012 წლიდან დაიწყო, თუმცა იგი დღემდე დანართის ხასიათს ატარებს. ამასთან, სახელმწიფო ბიუჯეტის პროგ-

ნოზური ფორმატით წარმოდგენილი ინფორმაცია საჭიროებს დამატებითი გაუმჯობესებას.

დიაგრამა 31. 2018-2021 წლების სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების წლიური ანგარიშების პროგრამულ დანართებში წარმოდგენილი მიღწეული შედეგების შეფასების ინდიკატორების ანალიზის შედეგად გამოვლენილი სისტემური ხასიათის ხარვეზები

პროგრამული ბიუჯეტის ანგარიშების უსაბუთო დაკავშირებით ჩატარებული ანალიზით
იდენტიფიცირებული იქნა შემდეგი ხარვეზები:

გარკვეული პროგრამების
შემთხვევებში სრულად არ
ხდება მიღწეული შედეგების
შესახებ ანგარიშგება
ან შედეგების შეფასება
წინასწარ განსაზღვრულ
ინდიკატორებთან
მიმართებაში

ზოგიერთი პროგრამის/
ქვეპროგრამის შემთხვევაში
მიღწეული შედეგები
წარმოდგენილია დაგეგმვის
ეტაპზე განსაზღვრულ
მაჩვენებლებთან შეუსაბამოდ,
განსხვავებული სახით/
ფორმით, რაც ართულებს ან
შეუძლებელს ხდის დაგეგმილი
და მიღწეული შედეგების
ერთმანეთთან შედარებას

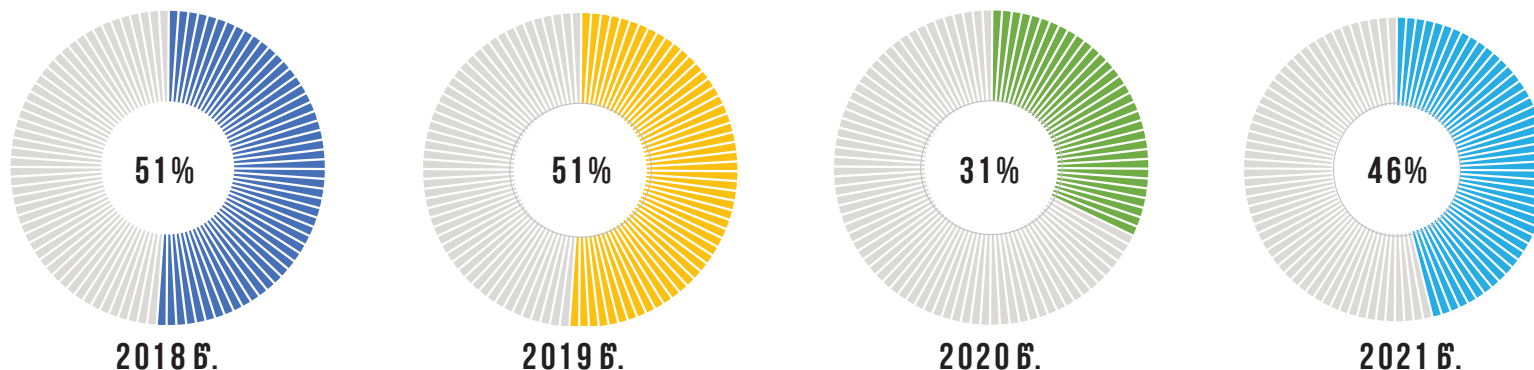
გარკვეული პროგრამების
შემთხვევაში არ არის
წარმოდგენილი განმარტება
დაგეგმილ და მიღწეულ
შედეგებს შორის არსებულ
განსხვავებებზე, ან მოცემული
განმარტება ზოგადი
ხასიათისაა და არ იძლევა
საშუალებას დადგინდეს თუ
რა იყო გადახრის გამომწვევი
მიზეზი

აუდიტის სამსახურის მიერ ჩატარებული ანალიზით შეფასებულ
იქნა რამდენად ხდება განმარტებითი ინფორმაციის წარმოდგენა
ისეთი პროგრამების/ქვეპროგრამებისთვის, რომელთა მიღწეული
მაჩვენებლები 10%-ით და მეტიტ განსხვავდებოდა მიზნობრივი

მაჩვენებლისგან. აღნიშნული ცდომილება 2021 წელს მიღწეული
შედეგების შეფასების ინდიკატორების 40%-ში დაფიქსირდა. აქე-
დან განმარტება წარმოდგენილი არაა ან/და წარმოდგენილი გან-
მარტება ზოგადი ხასიათისაა 46%-ში.

დიაგრამა 32. 2018-2021 წლების სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების წლიური ანგარიშების პროგრამულ დანართებში წარმოდგენილ ინდიკატორთა %-ული წილი, რომელთათვისაც არ არის მოცემული განმარტება დაგეგმილ და მიღწეულ შედეგებს შორის არსებულ განსხვავებაზე ან მოცემული განმარტება ზოგადი ხასიათისაა

რეკომენდაცია

საქართველოს მთავრობას:

მიზანშეწონილია, ფორმალურად დამტკიცდეს პროგრამული ბიუჯეტის დანერგვის სამოქმედო გეგმა, სადაც გაწერილი იქნება რეფორმის ფარგლებში განსახორციელებელი კონკრეტული აქტივობები შესაბამისი ვადებითა და პასუხისმგებელი უწყებებით.

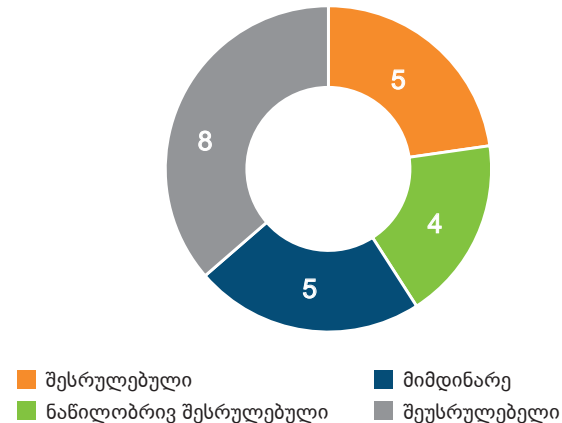

8. სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის მიერ გაცემული რეკომენდაციების შესრულების მდგომარეობა

2021 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშს თან ახლავს ინფორმაცია სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის მიერ 2020 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების წლიური ანგარიშის შესახებ მომზადებულ მოხსენებაში წარმოდგენილი შენიშვნებისა და რეკომენდაციების საბიუჯეტო პროცესში გათვალისწინების შესაძლებლობის თაობაზე. საყურადღებოა, რომ აღნიშნულ რეკომენდაციებზე არ მომზადებულა მთავრობის განკარგულებით განსაზღვრული სამოქმედო გეგმა.

სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის მიერ 2017-2020 წლების ბიუჯეტების შესრულების პროცესში იდენტიფირებულ სისტემური ხასიათის ნაკლოვანებებზე გაიცა 22 რეკომენდაცია. არსებული მდგომარეობით, აღნიშნულიდან სრულად ან ნაწილობრივ შესრულებულია 11 რეკომენდაცია.

დიაგრამა 24. სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის მიერ 2017-2020 წლების სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების წლიური ანგარიშის შესახებ მოხსენებაში გაცემული რეკომენდაციების შესრულების მდგომარეობა

www.sao.ge
www.budgetmonitor.ge